

MISCELLANEA BIBLIOTHECAE APOSTOLICAE VATICANAE I. Cittàdel Vaticano. Biblioteca Apostolica Vaticana 1987, 260 sayfa. Serisi: Studi e Testi 329, Ederi yazılı değil.

Vatikan Kitaplığı dünyanın en seçkin kitaplıkları arasındadır. Sayı bakımından olduğu kadar, çeşitliliği ve ayrıca her türlü konuları ve dünya üzerine yayılmış insan topluluklarının kültürel zenginliklerinin küçük bir parçası bile bu kitaplıkta vardır. İslâm âlemi de bundan kurtulamadı. Çok eski islâmî yazmalardan başka bazı nadir kitaplar ve tarihi hatıralar burada bulunmaktadır. Türkçe yazmaları türkolog Ettore Rossi, *Rlenco dei manoscritti turchi della Biblioteca Vaticana*, başlığı altında Studi e Testi serisinin 174. cildi olarak 1953 yılında tamamladıktan başka Fransızca yazmaların da kataloğunu ihmal etmedi. Vatikan kitaplığındaki Arapça yazmalar ise Giorgio Levi della Vida (1886-1967) tarafından hazırlandı ve hatta yazmaların nasıl oluştuğu üzerinde de uzun ve detaylı olarak durduğu gözlenir. Bu araştırmacının böyle bir başarılı çaba göstermesi boşuna değildir, zira Mussolini döneminde ırkçı kanunlara göre üniversitedeki makamından uzaklaştırıldığı zaman Vatikan bu büyük âlimi sinesinde barındırıp ilmi çalışmalarını yapmayı sağladı. Ettore Rossi de Türklüğün altın âbidesi Kitab-ı Dede Korkut'un buradaki nüshasını gene Studi e Testi serisinin 159. cildi olarak 1952 yılında neşretti. Yayınevinin bir büyük başarısı daha, Enrico Cerulli (1898-1988) tarafından yapılan çalışmaları neşretmesidir. İtalyanların büyük şairi Dante Alighieri'nin öteki dünyada yaptığı seyahatin tamamen islâmî kaynaklarından aldığını iddia eden İspanyol araştırmacı Miguel Asin-Palacios tarafından ortaya atılan tez karşısında şaşkına uğrayan İtalyanlar tamamen redde giriştiler ise de orta yolu İtalyan doğubilim mütehassısları buldular ve ulusal şairlerinin Arap dilini bilmemekle beraber gene de Lâtinceye çevrilen eserleri okuduğu ve fikir sahibi olduğu üzerinde durdular. Bu konuda iki kitap meydana getiren Enrico Cerulli'nin kıymetli eserlerinden bazılarını gene Vatikan Kitaplığı neşretti. Bu kıymetli araştırmacı da İran'da ülkesinin elçisi olarak bulunduğu sıralarda topladığı tiyatro metinlerini Vatikan kitaplığına devretti. Bu kıymetli koleksiyonun kataloğunu hazırlamak işini Ettore Rossi başlattığı ve onun âni ölümünden sonra Rossi ve Cerulli'ye büyük saygı duyan türkolog Alessio Bombaci tamamladı. Bu listeyi daha fazla uzatmak da mümkündür. Fakat bu kitaplığın muhtelif tasniflerinin nasıl belirginleştiği ve kimler tarafından koleksiyonlar verildiği muhtelif eserlerde konu edildi. Bununla ilgili eserlere başka bir vesile ile dönmeyi ümid edip, elimizdeki yeni yayın üzerinde durmak istedim:

Çok kısa tutulan sunuş kısmı (s.5) bir süreli dergi özlemini dile getiriyor. Yıllık halinde neşri düşünülen bu yayın içinde çok tanınmış seriler üzerinde durulması plânlanmıştır. Her bir koleksiyonu büyük değer taşıyan bir kültür merkezinin böyle bir işe girişmesi umulmadık kayıtları ortaya çıkarır.

İlk sayı içinde Türk tarih, kültür ve edebiyatını ve hatta bibliofiliği hiç bir kayıt bulunmamakla beraber, hazırlanmış ve basımının çok mükemmel başladığını belirtmekten kaçınmıyorum. Araştırmalar: Giancarlo Alteri, "Le collezioni di calchi del medagliere della Biblioteca Apostolica Vaticana" s.7-32 (X aded tablo ile birlikte). Marcus Buoncuore, "Codex Ferrajoli 513" s.33-54. Salvator Lilla, "Codices Vaticani Graci 2644-2647" s.55-109. Jose Ruyschaert, "Les décrétales du Ps.Isidoré", s.111-115. aynı müellif, "A 50 ans du premier catalogue vatican de Mgr Robert Devreessé" s.117-125. Joseph-Marie Sauget, "Le révérend père Alfonse Raes, SJ..Préfet de la B.V", s.127-146, Filippo Tamburini" Gregorio, abate del

monastero della SS. Trinità di Monte Sacro", s.147-195. Filippo Tamburini "Il fondo Indirizzi di Pio IX" s.197-227. Paolo Vian, "I codici vaticani della lectura super apocalipsim di Pietro di Giovanni Olivi" s.229-257.

Kitap kütüphanenin tarihini merak edeceklere iyi bir klavuz olmak ve sonraki sayılara öncülük edeceği için önemlidir. İlerki sayılarda Türk ve İslâm yazmaları ile basmaları üzerinde bir çalışma çıkacağı şüphesizdir.

PROF. DR. MAHMUT H. ŞAKIROĞLU